

Endeligt referat

Udsendt 25. april 2018

Møde i Nationalparkbestyrelsen den 9. april 2018

Mødested: Kiers Gaard, Søndergade 12, 6280 Højer

Mødet fandt sted fra kl. **14.00 til 17.45.**

Deltagere:

Formand	Janne Jørgensen Liburd	
Varde Kommune (næstformand)	Preben Friis-Hauge	
Esbjerg Kommune	Annemette Knudsen Andersen	
Fanø Kommune	Marius Nielsen	
Tønder Kommune	Susanne Linnet	
Danmarks Naturfredningsforening	Britt Schak Hansen	Afbud
Friluftsrådet	Hanne Voetmann	
Dansk Ornitologisk Forening	Marco Brodde	
Digelagene	Kjeld Andreasen	
Danmarks Jægerforbund	Hans Christian Fuglsang	
Danmarks Sportsfiskerforbund	Lars Brinch Thygesen	Afbud
Landbrug & Fødevarer	Mikael Nørby-Lassen	
Naturstyrelsen	Ulrik Lorenzen	
Nationalparkrådet	Svend Tougaard	
Nationalparkrådet	Anne Marie Overgaard	
Nationalparksekretariatet	Peter Saabye Simonsen	
Nationalparksekretariatet	Sara Lindholt	
Nationalparksekretariatet	Alette Houman Dyhrfjeld (Referent)	

Punkter på dagsordenen:

1. **Velkomst og godkendelse af dagsorden – Beslutningspunkt**

Janne Liburd byder velkommen og det besluttet, om dagsordenen kan godkendes.

Referat:

Janne Liburd bød velkommen og bød særligt velkommen til Marius Nielsen, som er Fanø Kommunes nye repræsentant i bestyrelsen. Janne Liburd orienterede herefter om afbud.

Beslutning:

Dagsordenen blev godkendt uden bemærkninger.

2. **Status for projekter – Orienteringspunkt**

Herunder særlig fokus på:

- NAKUWA
- Porte, infopunkter, ruter, stier
(Ho Havn, Esbjerg Byforum, Fanø og Højer)

Referat:

NAKUWA

Peter Saabye Simonsen orienterede om Interregprojektet NAKUWA, hvor der er udviklet fuglekurser og der er ved at blive lavet fælles rutekort på cykeldelen. På kulturdelen er samarbejdspartnere fra Tyskland nu kommet med, og her er man ved at afdække hvilke kulturtilbud der er ved Vadehavet.

Porte, infopunkter, ruter og stier

Ved Ho Havn har Nationalpark Vadehavet, ProVarde, Varde Kommune, Anne Marie Slaikjær og Steen Slaikjær haft et møde. Parterne håber, i samarbejde, at etablere et projekt på 10-15 millioner kroner med en lille havnefront, som skal fungere som infosted.

Esbjerg Byforum, Esbjerg Kommune samt en lokal fond vil forsøge at oprette et infosted ved Bomholts Plads i Esbjerg, hvor formålet blandt andet er at binde havn og by sammen.

På Fanø har man allerede planlagt 10 infosteder og Højer er på vej med en port. Anne Marie Overgaard orienterede om, at et skilteprojekt i Tøndermarskinitiativet er sendt i udbud, både med port og infosteder i marsken. Marskstien, som det er koblet op på, skal indvies til sommer. Janne Liburd

supplerede med, at Verdensarven og Nationalparken er fint implementeret i Tøndermarskinitiativet.

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at han er i gang med en møderække med de 4 kommuner, både i forhold til prædationsprojektet, Vadehavets Formidler Forum, porte og infosteder, den nye nationalparkplan. I forhold til porte og infosteder kunne det overvejes at etablere infosteder ved sluser, havne og ladepladser, da det er meget velbesøgte steder, generelt, og det kan understøtte det maritime friluftsliv.

Kjeld Andreasen spurgte om Vadehavscenteret er en port? Peter Saabye Simonsen bekræftede, at Vadehavscentret er en port. Det er den qua udstillingen om verdensarven og nationalparken, som nationalparken har bidraget med. Ud over Vadehavscentret er der dialog med flere af besøgsstederne ved Vadehavet om at blive infosteder eller porte.

3. Nyt fra bestyrelse og sekretariat – Orienteringspunkt

Kort orientering fra bestyrelse og sekretariat, herunder deltagelse i møder samt presseomtale.

Orientering om:

- Status på Esbjerg Havns udvidelse
- Status på Innoaging v/Janne Liburd
- Status på partnerprogrammet v/Hanne Voetmann
- Status på kunstudvalget v/Marco Brodde
- Status på græsning v/Kjeld Andreasen
- Status på Nationalparkskibet v/Svend Tougaard
- Status på prædation v/HC Fuglsang
- Status på persondataloven og konsekvenserne af denne v/Peter Saabye Simonsen og Alette Houman Dyhrfjeld
- Status på bidrag til Trilateralt samarbejde og MST v/Janne Liburd

Der udsendes ikke ledelsesorientering til dette møde.

Referat:

Esbjerg Havn v/Peter Saabye Simonsen:

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at bestyrelsen tidligere har besluttet, at fordi der endnu ikke er kommet en VVM-redegørelse vedr. udvidelsen af Esbjerg Havn, så kan nationalparken ikke tage stilling til sagen.

Innoaging v/Janne Liburd:

Janne Liburd orienterede om, at hun har ture hver tirsdag formiddag med mænd fra Tønderområdet. De har blandt andet besøgt Klægager, Vadehavscentret mv. Under besøget på Klægager læste Christian Lorenzen højt fra kommunikationsplanen, den værdifulde historie, hvilket havde gjort stort indtryk. Janne Liburd kunne orientere om, at turene har god energi og

giver nye fællesskaber i og med naturen og at de får implementeret følelsen af, at det man kender og holder af, tager man med sig i hjertet og passer på.

Partnerprogrammet v/Hanne Voetmann:

Hanne Voetmann orienterede om, at partnerudvalget netop havde haft møde, hvor de havde drøftet partnerdagen, som var blevet rost. Partnerudvalget opfordrede til, at der kom en opfølgning på arbejdet med den nye nationalparkplan på næste partnerdag, så partnerne fik et indblik i hvad der var kommet med og hvorfor.

Partnerudvalget havde evalueret på content marketing-pakkerne, som sekretariatet sender hver måned. Umiddelbart så det ikke ud til, at mange havde brugt pakkerne. Mange af dem der sagde, at de ikke har brugt pakkerne, havde dog sagt, at de havde brugt billederne, hvorfor undersøgelsen måske ikke var helt retvisende. Partnerdagen havde været en øjenåbner for, hvad partnerne kan bruge pakkerne til.

Udvalget er ved at planlægge arrangementer for ambassadørerne, et sommerarrangement på Rømø og et vinterarrangement på Vadehavscentret. Fremover vil man have fokus på at få flere produktpartnere og man vil arbejde på at få lokale restauranter til at bruge de lokale varer, hvilket dog er en udfordring, da nogle restauranter kun vil aftage bestemte dele af dyrene.

Hanne Voetmann sluttede af med at orientere om, at der er 160 partnere nu – hvilket er det højeste antal nogensinde.

Kunstudvalget v/Marco Brodde:

Marco Brodde orienterede om, at de tre "huskunstnere" nu har været ved Vadehavet fire gange. Der arbejdes nu på udstillinger præsentation Marco Brodde er i dialog med kunstnerne om dette, og de har allerede planlagt flere arrangementer i sommeren 2018.

Herudover arbejder Marco Brodde fortsat på projekt "Kunst, Kulturarv og Kobbersnepper" i samarbejde med engelske Society of Wildlife Artists, som man gerne vil have på besøg i 2019. Arbejdsgruppen har mødtes med Toosbuys Fond, der var meget positive. Der tages i foråret kontakt til flere fonde.

Susanne Linnet bad om at få det materiale som man havde fremvist for Ecco/Toosbuys Fond, da det evt. kan benyttes i andre sammenhænge. Materialet fremsendes som bilag til referatet.

Græsning v/Kjeld Andreasen:

Græsningsforeningen er godkendt i Erhvervsstyrelsen og har fået CVR nr. Der er to græsningsprojekter i gang, et i Varde Ådal, og et i Varde. Varde Kommune er en positiv medspiller. Foreningen ser på køb af jord mv. og der er planer om flere græsningsprojekter i nationalparken.

Preben Friis-Hauge orienterede om, at Familielandbruget skal holde møde med SEGES, med en dagsorden som er lidt overraskende i forhold til at de tilsyneladende ikke bakker så meget op om opfølgingsinitiativerne til Operation Engsnarre. Man håber, at mødet bliver positivt.

Skibet v/Svend Tougaard:

Skibet er netop kommet på værft hos Esbjerg Shipyard, så det bliver klar til sejlsæsonen. Det blev afrigget af de frivillige i ugen før påske, så det var klar til dokning. Tykkelsen på malingen er ikke været optimal, men det bliver der rettet op på i forbindelse med værftsopholdet, hvor skibet males om.

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at han havde haft et møde med Vadehavet Bådclubber, som rummer 12 klubber, man har aftalt, at man holder en tættere kontakt og et fællesmøde en gang årligt, hvor man også vil inddrage blandt andet Esbjerg Roklub og Hjerting Kanelaug, med henblik på at udvikle maritime projekter sammen.

Prædation v/HC Fuglsang:

HC Fuglsang orienterede om, at der ikke er meget nyt, men den store udfordring pt. er mårhunden. Der er ret usædvanligt givet tilladelse fra myndighederne til at bekæmpe mårhunden døgnet rundt. Naturstyrelsen Blåvandshuk har indledt et samarbejde med flere private. I prædationsprojektet vil man forsøge at ansætte en halvtidskoordinator sammen med kommunerne, som skal sikre, at prædationsprojektet er i drift. Preben Friis-Hauge orienterede om, at Varde Kommune har givet 10.000 kr. til udstyr i Varde.

Kjeld Andreasen orienterede om, at også gæs er et problem. Han spurgte hvor ynglefuglene efterhånden skal være, når arealerne er besat af gæs? Preben Friis-Hauge orienterede om, at man trilateralt forsøger at finde en løsning i samarbejde med Naturstyrelsen. Marius Nielsen orienterede om, at gæs også er et problem på Fanø. Marco Brodde påpegede, at man uanset verdensbestandens størrelse, også i fremtiden vil opleve store flokke i Vadehavet, og at ynglefuglenes problemer ikke skyldes gæs, men arealanven-

delsen i marsken, der er ændret. Opdyrkningen fremmer gåsebestanden, men reducerer ynglefuglenes fødemuligheder.

Persondataloven v/Peter Saabye Simonsen:

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at mange ved, at den nye persondatalov vil give en ekstra administrativ byrde. Der arbejdes på løsninger sammen med de øvrige nationalparker ifht. gode retningslinjer. Helt konkret må bestyrelsen forberede sig, at sekretariatet kommer til at sende flere mails for at opnå samtykkeerklæringer.

Ulrik Lorenzen spurgte om man arbejder sammen med MST og NST på dette emne. Peter Saabye Simonsen svarede at der er en god dialog med MST og NST, men sekretariatet vil forsøge at lave nogle simple retningslinjer, som kan eliminere langt de fleste fejl.

Status på bidrag til Trilateralt samarbejde og MST v/Janne Liburd:

Janne Liburd orienterede om at der er møde i Wadden Sea Board i Groningen den 19.-20. april. Man ønsker at indskrive den lokale forankring i deklARATIONEN og man vil øge samarbejdet på monitorering, herunder swimway'en som der ikke er afsat midler.

Marco Brodde havde forsøgt at afdække hvad der er af håndfaste aftaler og hvad der er af politiske hensigter i de forskellige ministerdeklARATIONER. En opgave der havde vist sig at være svær. Han opfordrede til, at man får klarhed om og åbenhed over de enkelte regeringers økonomiske bidrag.

4. Økonomi - Budget 2018 – Orienteringspunkt

Sekretariatet vil orientere om Budget 2018.

Bilag udgår, da der er bogført meget få regninger siden sidste møde.

Referat:

Janne Liburd orienterede om, at budgettet bliver overholdt.

5. Nationalparkplan 2018-2025 – Prioritering af forslag - Beslutningspunkt

Rådet har på deres møde den 21. marts prioriteret mellem de indkomne forslag. Ud fra denne prioritering vil bestyrelsen prioritere hvilke forslag der skal indgå i den nye nationalparkplan.

Bilag:

5.1 Oplæg til prioritering af forslag

Referat:

Janne Liburd takkede sekretariatet for det flotte oplæg til prioritering af forslag, som rummede tæt på 800 forslag i alt. De mange forslag vil ikke kunne skrives ind i den nye plan, hvorfor bestyrelsen skal prioritere. Bestyrelsen vil gerne, at der kvitteres individuelt for de mange idéer og forslag, så alle får indblik i hvorfor/hvorfor ikke deres forslag er med i den nye plan.

Mikael Nørby-Lassen foreslog, at man prioriterer de brede forslag, fremfor at tage de stedspecifikke.

Peter Saabye Simonsen inviterede herefter bestyrelsen til at lave samme øvelse som rådet i forhold til prioritering, så man kunne se, om der er sammenfald og herefter, ud fra rådets indstilling, prioritere.

Efter bestyrelsens prioritering skriver sekretariatet et udkast til den nye plan, som er en revision af den oprindelige plan. Den nye plan vil indeholde det vi har og det vi vil. Bestyrelsen skulle derfor ikke beslutte konkrete aktiviteter, men derimod brede aktiviteter og en retning. Ud fra bestyrelsens beslutning om aktiviteter under de seks indsatsområder, vil sekretariatet udarbejde et økonomisk overblik, som vil blive fremlagt på bestyrelsesmødet i maj sammen med udkastet til den nye plan.

Bestyrelsen drøftede deres prioritering og indsatsområder i forhold til rådets prioritering.

Svend Tougaard orienterede om, at rådet havde værdsat inddragelsen i processen og mente, at rådet havde prioriteret ud fra de emner de brændte for, som eksempelvis marint affald og nationalparkprodukter.

I forbindelse med prioritering af natur- og landskabsindsatser opfordrede Marco Brodde til, at man i langt højere grad prioriterer ud fra hvor fagligheden peger på, at man får mest natur for pengene. Han fremførte, at nationalparkerne med statslige midler og med krav og forventninger i loven om øget naturkvalitet, dynamiske landskaber og øgning af naturarealerne er forpligtede til at fokusere på de løsninger, som forskningen peger på, vil give bedst resultat. Marco Brodde mener ikke, at en "simpel" stemmeafgivning – uden faglige input - på en lang række forslag sikrer, at råd og bestyrelse kan prioritere på et solidt grundlag.

Preben Friis-Hauge orienterede om, at svarene afspejler sammensætningen af råd og bestyrelse og opfordrede til, at bestyrelsen tager rådets indstilling alvorligt.

Marius Nielsen opfordrede til, at sekretariatet informerer de kommunale repræsentanter f.eks. ved at sende planforslaget til kommunerne. Dette bekræftede Peter Saabye Simonsen.

Janne Liburd erindrede om den strategi, som bestyrelsen havde skrevet, hvor der står, at nationalparken "arbejder for naturen og for at naturen bliver et aktiv for bæredygtig udvikling af området". Der henvises til Strategi 2016-22 side 5:

https://issuu.com/nationalpark_vadehavet/docs/npv_strategi_2016-2022_version_2_0_f050f39f0bd511

Bestyrelsen havde drøftelser om samarbejdsflader mellem eksempelvis partnerudvalg og græsningforening på nationalparkprodukter, om hvor opgaver for eksempelvis marint affald og stier mv. skal ligge i forhold til målsætninger og indsatsområder.

Bestyrelsens prioritering af indsatsområder er som følger (der henvises i øvrigt til bilag til referat, hvor både rådets og bestyrelsens prioriteter fremgår og hvor sammenfald er tydeliggjort):

Indsatsområde 1, Natur og landskab:

Bestyrelsen ønsker et tættere samarbejde med de fire vadehavskommuner, så nationalparkens prioriteter og kommuneplanerne integreres i højere grad med hinanden.

Bestyrelsen ønsker at styrke og udvikle naturens dynamikker.

Der var en længere diskussion om hvad der forstås ved naturens fri dynamik og hvordan man kommer tættest muligt på den oprindelige natur.

Prioritet:

- Græsning
- Regulering af prædatorer
- Indsatser målrettet ferskvand
- Marint affald

Indsatsområde 2, Kultur og kulturhistorie:

Bestyrelsen ønsker at prioritere flere områder, blandet andet ved at dele viden og fastholde de eksisterende projekter.

Prioritet:

- Bevaring af bygningskultur
- Vadehavets maritime historie
- Videndeling om kultur og kulturhistorie
- Indsats for kulturmiljøer

Indsatsområde 3, Friluftsliv:

Bestyrelsen opfordrede til, at Code of conduct, porte og informationssteder samt infrastruktur skrives sammen til en indsats.

Nationalparken har ikke ansvaret for at anlægge stier, men vil gerne byde ind med formidling og samarbejde med kommunerne og opfordrede til at forbedre de eksisterende stier f.eks. med internationale mærkningsordninger.

Prioritet:

- Rekreative stier til forskellige målgrupper
- Porte til nationalparken
- Ruteskiltning og informationstavler

Indsatsområde 4, Undervisning, forskning, natur- og kulturformidling

Bestyrelsen ønskede, at Mit Vadehav udvides med læringstilbud til ungdomsuddannelserne, og at der arbejdes videre med den eksisterende platform.

Det var vigtigt for bestyrelsen at pointere, at det at man ikke havde prioriteret noget, ikke betød, at det ikke får fokus, men blot at det ikke er højst prioriteret.

Bestyrelsen ønskede ikke at prioritere citizen science nu, da det er en meget tidskrævende opgave. De vil dog gerne bakke op om forskningsprojekter.

Prioritet:

- Kulturformidling
- Mit Vadehav
- Forskning
- Naturformidling

Indsatsområde 5, Lokalsamfund, erhverv og turisme

Bestyrelsens drøftelse af dette punkt tog ikke lang tid og følgende aktiviteter prioriteres:

- Erhvervsudvikling af turisme
- Inddragelse af lokale borgere
- Videreudvikling af partnerprogrammet
- Erhvervsudvikling af nationalparkprodukter

Indsatsområde 6, Trilateralt Vadehavssamarbejde og Verdensarv

Idéer og forslag til under det trilaterale samarbejde og verdensarven er fordelt på mange forskellige aktiviteter, hvor ingen får rigtigt mange stemmer. Derfor enedes man om at skabe øget sammenhæng mellem indsatserne trilateralt og nationalparkens indsatser i det danske Vadehavsområde, så de forstærker hinanden mere end det har været kutyme hidtil, dvs. at nationalparken skal arbejde for at få de prioriterede danske indsatser igennem også i det trilaterale samarbejde.

Janne Liburd nævnte, at sekretariatet uden formandens timer havde brugt 1500 timer trilateralt og på Verdensarven i 2017. Bestyrelsen enedes derfor om, at der skal arbejdes på at der skaffes nationale midler til Verdensarvsarbejdet f.eks. ved at borgmestrene tager emnet op med Kulturministeren og andre ministre.

Bestyrelsen fastslog, at formidling skal have prioritet i det trilaterale samarbejde, at indsatsen med Vadehavsforum fastholdes bl.a. fordi rådet er repræsenteret.

Prioritet:

- Formidling af det trilaterale samarbejde samt verdensarven med initiativer der understøtter indsætserne i indsatsområder 1-5 og i særdeleshed formidling, forskning, bæredygtig oplevelsesudvikling og den Internationale Vadehavsskole (IWSS), hvor sidstnævnte dog gerne skal til at levere mere end hidtil og på et andet niveau.

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at modtagne og indsamlede ideer og forslag fra hele processen er samlet i et Idékatalog. Det bliver tilgængeligt for alle. Dernæst laves en Hvidbog, hvor alle idéerne er struktureret under de seks indsatsområder og hvor to ens idéer er samlet under en idé. Hvidbogen bliver også offentlig. Idéer og forslag der f.eks. retter sig alene mod Tønder Kommune bliver samlet op efter sommerferien og tilsendes Tønder Kommune, og det samme gælder for Naturstyrelsen og de andre kommuner mv.

6. Evt. og meddelelser

Referat:

Annemette Knudsen Andersen spurgte til deltagelse i Naturmødet 2018, Hirtshals i maj måned. Peter Saabye Simonsen inviterede til, at så mange af bestyrelsens medlemmer som muligt deltager, da revision af nationalparkloven vil blive debatteret på mødet. Herudover forventer man, at samtlige partiets miljøordførere vil være til stede og den politiske oprustning er betydelig i år i forhold til sidste år. Der vil også blive lejlighed til at møde bestyrelsesmedlemmer og rådsmedlemmer fra nationalparkerne i Thy og Mols Bjerger, forventeligt ca. 20 fra hvert sted deltager.